בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ו', ה' בתשרי תשע"ז (07 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

על פיוטי התפילה בימים הנוראים בכלל ועל "ונתנה תוקף" בפרט...

בתפילות "הימים הנוראים" משולבים פיוטים, לחנים ונעימות. הפיוטים מצטיינים ברגש רב ובעושר לשוני. הפיוטים עוסקים בנושאים שונים; יש בהם דברי שבח, תפילות ותחנונים, ויש שבאו להשמיע דברי מוסר ותוכחה, עידוד ונחמה. יש נעימות שנשתמרו אלפי שנים, וביניהן **ניגונים, שמקורם בשירת הלויים בבית המקדש**.

"ונתנה תוקף" הוא אחד הפיוטים הנודעים, הנאמר בעמידה מול ארון קודש פתוח. המסורת מייחסת פיוט זה ל**רבי אמנון, אחד מקדושי מגנצה**. ר' אמנון היה בעת מסעי הצלב מגדולי הדור ומקורב למלכות. ההגמון - ראש הכנסיה המקומית בקשו שיתנצר. ר' אמנון ביקש שיתנו לו 3 ימים לחשוב בדבר. ואז הובא מול ההגמון. בקשתו היתה שתקוצץ לשונו על שהעזה להעלות הירהורים של המרת הדת. אולם ההגמון סירב, שכן הלשון "היטבה דברה". תחת זאת ציווה לקצץ את אצבעות רגליו וידיו של ר' אמנון. כשהגיע ראש השנה, ביקש ר' אמנון לשׂאתו לבית הכנסת שכוב על מיטה כשלצדו פרקי אצבעותיו שקוצצו בפקודת ההגמון.

רבי קלונימוס בן רבנא משולם קיבל בחלום מרבי אמנון ממגנצא את הנוסח המדוייק של "ונתנה תוקף" ונצטווה להפיצו לכל מושבות כלל ישׂראל. רבי קלונימוס הוא צאצא למשפחת קלונימוס, שורת חכמים יהודים שפעלו באיטליה ובאשכנז במאות ה-10 וה-11. יתכן שאבי סבו, משה בן קלונימוס, הביא את המשפחה למגנצא. רבי קלונימוס בן משולם מצא את מותו כפרנס הקהילה בעת מסע הצלב בתתנ"ו [1096]. [מקור]

בפיוט "ונתנה תוקף" מתואר יום הדין בצורה תמציתית נשׂגבת ומזעזעת. תיאורו של הקדוש-ברוך-הוא כדיין היושב על כיסא המשפט ודן כל אדם לפי מעשׂיו וקוצב גורלו לשנה החדשה, מעביר רטט בגופו ובנשמתו של המאמין. הוא נאמר בהתרגשות רבה בקהילות האשכנזים ובכמה קהילות הספרדים ב"מוסף", לפניו או אחריו. מחברו, כמקובל, ר' אמנון ממגנצא, שמת על קידוש השם (במאה ה-11); **ברם, בגניזת קהיר נמצא פיוט זה והוכח, כי חובר לפני המאה העשׂירית. וייתכן שר' אמנון אָמרו בהתרגשות רבה בבית הכנסת**

"מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים--אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי-יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'." [תהלים צ"ג 4]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ששי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 17^{58}	(י-ם): 17^{40}	(ת"א): 17^{55}	(חיפה): 17^{46}
צאת השבת	(ב"ש): 18^{54}	(י-ם): 18^{52}	(ת"א): 18^{53}	(חיפה): 18^{82}

פרשת השבוע: "וַיֵּלֶךְ" [דברים ל"א 1 - 30]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ו', ה' בתשרי תשע"ז (07 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ביומו האחרון, לפני מותו על קידוש השם, והתפשט מאז המנהג לאומרו בימים הנוראים, וכך נקשר בשמו.

§§§§§§§§§

ר' יודן בשם ר"א אמר: שלשה דברים מבטלים גזירות רעות, ואלו הם: **תפלה**, **וצדקה ותשובה**. ושלשתן נאמרו בפסוק אחד. הדא הוא דכתיב: [דברי הימים ב' 7] "ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם ויתפללו" - זו **תפלה**; "ויבקשו פניי" - הרי **צדקה**, כמו שכתוב [תהלים י"ז] "אני בצדק אחזה פניך"; "וישובו מדרכם הרעה" - זו **תשובה**. ואחר כך: [דברי הימים_ב ז'] "ואסלח לחטאם וארפא את ארצם". [בראשית רבה פרשה מ"ד]

"**ונתנה תוקף**"

גירסאות שונות ישנן לחיבור הפיוט המרגש הזה. את הגירסה הבאה אימצנו ממחזור התפילה לראש השנה [המקור:ספר "אור זרוע", הלכות ראש השנה לר' אפרים מבונא בר יעקב]:

מעשׂה דרבי אמנון –

מעשׂה בר' אמנון ממגנצא שהיה גדול הדור ועשיר ומיוחס ויפה תואר ויפה מראה, והחלו השׂרים וההגמון לבקש ממנו שיהפך לדתם, וימאן לשמוע להם. ויהי כדבְּרָם אליו יום יום ולא שמע להם ויפצר בו ההגמון ויהי בהחזיקם עליו ויאמר, **'חפץ אני להיועץ ולחשוב על הדבר עד 3 ימים'**, וכדי לדחותם מעליו אמר כן. ויהי אך יצוא יצא מאת פני ההגמון, שׂם הדבר ללבו על אשר ככה יצא מפיו לשון ספק שהיה צריך שום עצה ומחשבה לכפור באלוקים חיים. ויבוא אל ביתו, ולא אבה לאכול ולשתות, ונחלה ויבואו כל קרוביו ואוהביו לנחמו וימאן להתנחם, כי אמר **'ארד אל ניבי אבל שאולה'** ויבךְ ויתעצב אל לבו. ויהי ביום השלישי, בהיותו כואב ודואג, וישלח ההגמון אחריו, ויאמר **'לא אלך'**, ויוסף עוד הצר שלוח עוד שׂרים רבים ונכבדים מאלה, וימאן ללכת אליו. ויאמר ההגמון, **'מהרו את אמנון להביאו בעל כרחו'**, וימהרו ויביאו אותו אליו, ויאמר לו **'מה זאת אמנון, למה לא באת אלי למועד אשר יעדת לי להיועץ ולהשיב לי דבר ולעשׂות את בקשתי'?** ויען ויאמר אמנון **'אני את משפטי אחרוץ, כי הלשון אשר דיבּר ותכזב לך דינה לחותכה'** כי חפץ ר' אמנון לקדש את ה' על אשר דיבר ככה. ויען ההגמון ויאמר, **'לא, כי הלשון לא אחתוך כי היטב דיברה, אלא הרגליים אשר לא באו למועד אשר דיבּרת אלי אקצץ ואת יתר הגוף אייסר'**, ויצו הצורר ויקצצו את פרקי אצבעות ידיו ורגליו, ועל כל פרק ופרק היו שואלין אותו, **'התחפוץ עוד אמנון להפוך לאמונתנו?'** ויאמר **'לא'**. ויהי ככלותם לקצץ, ציוה הרשע להשכיב את ר' אמנון במיטה אחת וכל פרקי

"מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים--אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי-יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'." [תהלים צ"ג 4]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ששי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 17^{58}	(י-ם): 17^{40}	(ת"א): 17^{55}	(חיפה): 17^{46}
צאת השבת	(ב"ש): 18^{54}	(י-ם): 18^{52}	(ת"א): 18^{53}	(חיפה): 18^{82}

פרשת השבוע: "וַיֵּלֶךְ" [דברים ל"א 1 - 30]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

יום ו', ה' בתשרי תשע"ז (07 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אצבעותיו בצדו, וישלחהו לביתו. הכי נקרא שמו ר' אמנון כי האמין לא-ל חי וקיבל על אמונתו יסורים קשים מאהבה רק על הדבר שיצא מפיו.

אחר הדברים האלה, קרב מועד והגיע ראש השנה, ביקש מקרוביו לשׂאת אותו לבית הכנסת עם כל פרקי אצבעותיו המלוחים ולהשכיבו אצל שליח-הציבור, ויעשׂו כן. ויהי כאשר הגיע שליח-הציבור לאמר 'הקדושה' [במוסף], אמר לו ר' אמנון, **'המְתֵן מעט ואקדש את השם הגדול'**, ויען בקול רם, **"ובְכֵן ולְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה"**, כלומר שקידשתי את שמך על מלכותך וייחודך. ואח"כ אמר, **"ונְתַנֶּה תֹקֶף קְדֻשַּׁת הַיּום"**. ואמר, **"כִּי אַתָּה הוּא דַּיָּן ומוכִיחַ"** כדי להצדיק עליו את הדין, שיעלו לפניו אותם פרקי ידיו ורגליו וכן כל העניין, והזכיר **"וְחותָם יַד כָּל אָדָם בּו ... וְתִפְקד נֶפֶשׁ כָּל חָי"** שכך נגזר עליו בראש השנה, וכשגמר כל הסילוק, נסתלק ונעלם מן העולם לעין כל ואיננו, כי לקח אותו האלוקים. ועליו נאמר, "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'."

אחר הדברים והאמת אשר הועלה ר' אמנון ונתבקש בישיבה של מעלה, ביום השלישי לטהרתו, נראה במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן רבנא משולם, ולימד לו את הפיוט ההוא **"ונְתַנֶּה תֹקֶף קְדֻשַּׁת הַיּום"** ויצו עליו לשלוח אותו בכל תפוצות הגולה להיות לו עֵד וזכרון, ויעשׂ הגאון כן.

"מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים--אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי-יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'." [תהלים צ"ג 4]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ששי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 17^{58}	(י-ם): 17^{40}	(ת"א): 17^{55}	(חיפה): 17^{46}
צאת השבת	(ב"ש): 18^{54}	(י-ם): 18^{52}	(ת"א): 18^{53}	(חיפה): 18^{82}

פרשת השבוע: "וַיֵּלֶךְ" [דברים ל"א 1 - 30]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל